

**ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО**

Факультет історії і міжнародних відносин

**Кафедра культури, методики навчання історії та спеціальних історичних
дисциплін**

**Інструментарій чат-боту ChatGPT
для роботи вчителя історії**

Вінниця – 2025 р.

Інструментарій чат-боту ChatGPT для роботи вчителя історії

Навчально – методичний посібник для студентів спеціальності 014 Середня освіта (Історія), аспірантів, молодих викладачів. доц. Мельничук Т.А., Марков А.М., студент IV Вінниця, 2025, 35 с.

Схвалено на засіданні кафедри культури, методики навчання історії та спеціальних історичних дисциплін від 07. 05. 2025 (протокол № 10)

Укладачі:

МЕЛЬНИЧУК Т. А. – кандидат історичних наук, доцент кафедри культури, методики навчання історії та спеціальних історичних дисциплін Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

МАРКОВ А. М. – здобувач вищої освіти Освітньої програми: Середня освіта. Історія. Правознавство Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

Рецензенти:

ВОЙНАРОВСЬКИЙ А. В. – кандидат історичних наук, доцент кафедри культури, методики навчання історії та спеціальних історичних дисциплін Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

НЕПРИЦЬКИЙ О.А. – кандидат історичних наук, доцент кафедри всесвітньої історії і міжнародних відносин Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського

ЗМІСТ

1. Вступ.....	4
2. Основні поняття з теми.....	5
3. Чат-бот ChatGPT: переваги та недоліки.....	6
4. Поняття промту. Методика складання промту.....	10
5. ChatGPT на етапі актуалізації знань.....	12
6. ChatGPT на етапі викладу основного матеріалу.....	17
7. ChatGPT на етапі закріплення навчального матеріалу.....	24
8. Список рекомендованої літератури.....	30

ВСТУП

Поява на світовій арені технологій концепції штучного інтелекту (ШІ) викликала справжній фурор в освітній галузі. Простота й лаконічність у використанні, доступність та широкий спектр інструментів стали ключовими перевагами ШІ як для вчителів, так і для учнів. Активному поширенню застосунків на основі ШІ в Україні значною мірою сприяло запровадження дистанційної освіти, що, у свою чергу, було зумовлене пандемією COVID-19 та повномасштабним вторгненням російської федерації на територію України. Таким чином, інструменти дистанційного навчання поступово інтегруються в традиційний формат навчання.

Одним із найпопулярніших прикладів такого проникнення є чат-бот ChatGPT, що базується на технологіях ШІ. Враховуючи поточний стан вітчизняної освіти та її відносно повільний розвиток, технології часто випереджають навчальний процес і не завжди швидко інтегруються у шкільні уроки. Наразі ChatGPT переважно використовується учнями для виконання домашніх завдань, тоді як вчителі часто або ігнорують цей застосунок, або ж його забороняють, що не сприяє налагодженню співпраці між освітою та новими технологіями.

Проте використання чат-бота ChatGPT на уроках історії має значний потенціал і низку переваг. По-перше, співпраця вчителя з чат-ботом може суттєво спростити процес планування уроків, створення різноманітних вправ і завдань, а також полегшити викладання нового матеріалу. По-друге, інтеграція цього застосунку в навчальний процес сприятиме створенню якісного освітнього середовища, що, безсумнівно, позитивно вплине на розвиток навичок учнів у роботі з сучасними технологіями. По-третє, використання чат-бота на уроках історії, зокрема під час пояснення нового матеріалу, може сприяти формуванню більш обґрунтованої історичної позиції школярів, заохочуючи їх до критичного мислення та аналізу інформації. З огляду на зазначені аргументи, ми вважаємо дослідження цієї теми надзвичайно актуальним

Основні поняття з теми

1. Інформаційно-комунікайні технології – уніфіковані технології та інтеграція телекомунікацій (телефонних ліній, бездротових з'єднань), комп'ютерів, програмного забезпечення, накопичувальних та аудіовізуальних систем, які надають можливість користувачам створювати та зберігати данні, змінювати їх, передавати ці данні іншим користувачам.
2. Промт –інструкція штучному інтелекту, яку надає користувач штучного інтелекту, використовуючи природну мову, а не мову комп'ютера.
3. Чат-бот – комп'ютерна програма, створена для розмов, діалогу з людиною, зазвичай із використанням мережі Інтернет.
4. Штучний інтелект (ШІ) – наука, яка займається створенням машин, що імітують людський інтелект, використовуючи обчислювальні інструменти.

Чат-бот ChatGPT: переваги та недоліки

ChatGPT – це застосунок на основі ШІ, розроблений компанією OpenAI у листопаді 2022 р. (в Україні доступний з лютого 2023 р.), який розроблений для розуміння природної мови та створення розумних і релевантних відповідей на запити користувачів. Ця технологія має революційний потенціал у різних професійних галузях, зокрема, в освіті. Чат-бот вже вміє шукати інформацію, відповідати на конкретні прості запитання; брати участь у нескладних бесідах та дискусіях; редагувати доповіді та есе; генерувати коди програм; надання послуг тьютора, наприклад, у вивченні мов; розв'язувати математичні задачі, а також перекладати текстів на інші мови.

Впровадження ChatGPT у початковий процес, зокрема, на уроках історії, має ряд суттєвих переваг для дітей.

По-перше, це зробить урок більш інтерактивним та персоналізованим. ChatGPT має потенціал для індивідуалізації навчального процесу для учнів на основі їхніх індивідуальних потреб і здібностей. Це може включати використання чат-боту для створення індивідуальних планів уроків, надання персоналізованих відгуків і підтримки, а також відстеження прогресу учнів. Оскільки чат-бот навчається на даних, що розміщені в мережі Інтернет, це дозволяє ШІ бути більш гнучким та креативним у тих моментах, де нам не вистачає уяви. Зокрема, такий потенціал для створення навчальних ігор, прав та залучить учнів до навчання і допоможе їм навчатися в цікавій та інтерактивній формі. А надані персоналізовані інструкції закриватимуть освітні прогалини дитини.

По-друге ChatGPT сприятиме творчості та зростанню цифрової грамотності дитини. Адже чат-бот часом не створює ідеальні відповіді і згенероване потребує додаткової обробки. Кожен може отримати доступ до ChatGPT і переглянути попередні запити, але оригінальність ідеї, у формі запиту до чат-боту, можна визнати за учнем, а не за ШІ. Цю креативність також можна оцінити за допомогою перегляду історії «діалогу» між учнем та чат-ботом, адже це є важливий матеріал, який дозволяє виявити оригінальні

та нестандартні ідеї. До того ж, завжди можна попросити чат-бот пояснити те чи інше проблемне питання своїми словами, що сприятиме кращому розумінню вивченого.

По-третє, що стосується вчителів, чат-бот все частіше використовується для автоматизації тих видів завдань, які вимагають довгої, кропіткої та монотонної роботи. У свою чергу це економить час у вчительській роботі. Зокрема, ШІ можна використовувати для створення планів-конспектів уроку, призначення викладачів і розподілу їх кабінетами, створення розкладу занять, що зменшує потребу в ручному плануванні. Використання ШІ для складання розкладу уроків має потенціал для підвищення швидкості та ефективності цього процесу, а також збільшує персоналізованість учнівського розкладу.

Проте у використанні чат-боту учні та вчителі стикаються з рядом недоліків застосунку. Першим вагомим недоліком ChatGPT є точність інформації і, як наслідок, зниження критичного мислення учнів. Точність інформації є дуже важливою у сфері освіти, оскільки вона гарантує, що матеріал, який викладається та вивчається, є точним, надійним і достовірним. Коли справа доходить до вказівок щодо наукових принципів, надання точної інформації є досить необхідним, оскільки надання неточного матеріалу може призвести до непорозумінь і помилкових уявлень.

На уроках з історії необхідні точні знання, щоб зрозуміти значення минулого для сьогодення та те, як воно розвивалося. Якщо чат-бот своїм точним викладом матеріалу змусить повірити учня, що першим темношкірим президентом США був Нельсон Манделла або Шарль де Голль був генералом британського Руху Опору, тоді цей учень матиме неправильне уявлення про історію США або Великої Британії. Тому важливо переконатися, що інформація, яку пропонує ChatGPT, а також будь-який інший інструмент, який використовується в освітньому процесі, є точною. І вчителям, і учням необхідно виявляти критичне мислення щодо інформації, яку вони надають, і перевіряти її з надійних джерел.

Другою проблемою чат-боту є прояв дискримінації у згенерованих текстах. ChatGPT є багатомовним, але монокультурним, тому що його навчали на англomовних текстах із закладеними в них культурними упередженнями та цінностями, а потім узгоджували з цінностями досить невеликої групи американських науковців. Тож надання переваги тексту, згенерованому чат-ботом, може закарбувати упередження та дискримінацію і змусити учнів змінювати свої тексти під стандарти «білого нормативного дискурсу». Це знеохочуватиме дітей використовувати власні творчі прояви у написанні тексту.

Ще одним недоліком чат-боту ChatGPT є його інтеграція в освітні системи. Інтеграція чат-боту в навчальні завдання предметної області, зокрема історії є критично важливою, оскільки вона відображає те, як люди вирішують проблеми реального світу. Коли справа доходить до інтеграції ШІ в сучасні освітні системи, необхідно ретельно вивчити занепокоєння та очікування викладачів, адміністраторів навчальних закладів і учнів, а також використовувати відповідні підходи для вирішення цих чи інших труднощів і забезпечення інтеграції ШІ в ці системи.

Проте найбільшою проблемою, з якою мали справу освітяни – це порушення принципів академічної доброчесності з використанням чат-боту ChatGPT.

Використання згенерованих текстів ChatGPT без відповідного цитування та зазначення авторства може вважатися плагіатом. Оскільки створений контент не є оригінальною роботою, його слід визнати похідним з іншого джерела. У такій ситуації важливо відзначити подвійну природу ChatGPT. Чат-бот є цінним інструментом для генерації текстів, допомагаючи та створюючи нові та оригінальні тексти. Однак проблеми з академічною доброчесністю виникають, коли ChatGPT використовується неналежним чином без належного посилання на авторство та цитування.

Можлива ситуація, що учні повністю можуть передати виконання домашнього завдання ChatGPT, оскільки платформа може швидко

генерувати прийнятний текст. У свою чергу, це ускладнює виявлення випадків плагіату. Це може бути пов'язано з небажанням змінювати методи, які використовуються для оцінювання навчання учнів. Письмові завдання зазвичай критикують за те, що вони нецікаві, нудні та неефективні для визначення рівня знань і вмінь учнів; однак це може бути наслідком небажання змінювати методи, якими користуються для оцінювання навчання.

Сьогодні педагогам варто шукати нові методи співпраці із учнями, що використовують чат-бот у списуванні чи недоброчесному виконанні домашніх завдань. Як приклад, якщо школяр використав чат-бот для написання есе, його можна попросити записати відео чи виконати додаткове творче завдання, закріпити те, що написав учень і розширити можливість застосування інших інструментів. Це не лише робитиме учнем відповідальним перед виконанням завдання, але й сприятиме креативності дитини, розвиватиме її комунікативні навички.

Таким чином, використання чат-боту ChatGPT в освіті має достатньо переваг та недоліків. Застосунок є доволі функціональним, передовим. Швидка генерація текстів прискорює достатньо процесів як зі сторони вчителя (складання планів-конспектів, генерація ідей, оцінювання тощо), так і зі сторони учня (генерація ідей, просте пояснення матеріалу чи редагування тексту). Проте чат-бот має достатньо недоліків: неточність згенерованого тексту, проблеми впровадження застосунку в освітнє середовище, перекваліфікація вчителів на роботу з ШІ. Найбільшою осторогою ChatGPT є питання дотримання академічної доброчесності. Розуміючи простоту, доступність і, місцями, генерацію якісного матеріалу, учень може повністю «довірити» виконання завдання чат-боту. У свою чергу постає питання засвоєності того чи іншого матеріалу, розвитку потрібних навичок та компетентностей у школяра.

Поняття промту. Методика складання промту

Важливою складовою повноцінної роботи з чат-ботом ChatGPT є складання промтів. Промт (або запит) – підбір модифікацій тексту. Це може бути просте запитання або детальна інструкція. Промпти пояснюють чат-боту суть завдання, яке потрібно виконати. Чат-бот не шукає відповідь на ваш запит, а лише передбачає її відповідь, спираючись на власну інформаційну базу даних. Тож складання правильного і повноцінного промту дозволить вчителю історії полегшити роботу із чат-ботом.

Структура промту різнитиметься від запитів, але у загальному вона виглядатиме наступним чином:

Дієслово наказового способу (зроби, напиши, створи тощо) + опис вашого завдання для чат-боту + визначення цільової аудиторії запиту.

У роботі з чат-ботом варто уникати промтів питального характеру, адже тоді ШІ буде зосереджений на пошуку відповіді на запитання, а не на створенні продукту. ChatGPT має отримати певні вказівки на власну роботу, для цього варто використовувати наказовий спосіб дієслова, щоб окреслити завдання для чат-боту. Після вибору завдання для чат-боту варто детально розписати, що саме має зробити ChatGPT. Що детальніше буде ваш промт, то більш точною буде відповідь. Крім того, чат-бот може зробити свою відповідь коректною, якщо вказати цільову аудиторію, для якої ця відповідь створюється (вчителю, учням, відмінникам чи дітям з особливими освітніми потребами).

Приклад промту: Склади календарний план для вчителя історії у 6 класі. Діти 11-12 років вивчають стародавній період. Календарний план має містити пронумерований список тем та уроків [кількість тем та уроків], дату, коли цей урок має бути проведено (починаючи з 3 вересня, два рази на тиждень), назви уроків, завдання, очікувані результати. У плануванні уроків враховуй канікули [вказаний період канікул] та непередбачувані ситуації, наприклад, повітряні тривоги.

Звертаємо вашу увагу, що ця формула не універсальною і може видозмінювати від вподобань користувача. Проте ці три структурні елементи дозволять чат-боту легше зрозуміти ваші ідеї.

Для кращої роботи з чат-ботом використовуйте наступні поради:

- Промти можна формулювати будь-якою мовою, але чат-бот найбільш вичерпні відповіді, якщо запит буде англійською мовою.
- Прикріплюйте документ до промту, щоб чат-бот мав текст, на який йому варто спиратись.
- Уникайте не конкретних виразів «тощо», «і т. д.», «і т. п.»: чат-бот не розумітиме логіки попереднього викладу і може додати матеріал, який не стосуватиметься відповіді на ваш запит.
- Описуйте ваш запит детально, але не занадто науково. Уявіть, що чат-бот це учень 6 класу, якому треба дати доручення.
- Надайте чат-боту професію, стиль написання, кількість слів, щоб відповідь була вичерпна, деталізована і стосувалась вашого фаху.
- Використовуйте промти, які містять завдання створити покрокову інструкцію чи структуровану інформацію. Чат-бот налаштований на структурованість, таку «мову» він краще розуміє.

ChatGPT на етапі актуалізації знань

Практичне застосування чат-боту ChatGPT на уроках історії є доволі обширним, враховуючи його переваги та недоліки. Як сучасним вчителям, нам варто навчитись правильно користуватись застосунком, щоб досягати поставлених освітніх цілей. Для більш наочного застосування чат-боту буде наведено назву вправи, її суть, структура промту та скрин результату, який згенерував чат-бот. Промти можуть змінюватись, залежно від Ваших потреб або запитів. Інструменти, які ми пропонуємо нижче не є вичерпними. Ми пропонуємо розглянути розроблені завдання, найбільш адаптовані під шкільні реалії.

Бліц-опитування

Опитування учнів є важливою складовою уроку історії, що має на меті актуалізувати знання з минулого уроку та зробити підхід до нової теми. Проте часто буває, що теми можуть між собою не пов'язані логічно, особливо на всесвітній історії. Бліц-опитування, що складає чат-бот дозволяють орієнтовано опитати учнів і зробити введення до наступного уроку.

Промт:

Створи бліц-опитування з [кількість запитань] запитань для учнів [клас] ([вік учнів], [рівень знань або складність питань]). Згенеруй такі питання, щоб одночасно перевірити знання з теми [тема попереднього уроку] і зробити введення до нової теми [тема уроку].

Результат (актуалізація з теми «Московське царство. Правління династії Романових», всесвітня історія, 8 клас):

Бліц-питання для 8 класу

1. Хто був першим царем з династії Романових?
2. Яка подія 1613 року привела до встановлення правління Романових у Московському царстві?
3. Які основні верстви населення існували в Московському царстві у XVII столітті?
4. Як називалася держава, до складу якої входила Україна у XVI столітті?
5. Який король Речі Посполитої підписав Люблінську унію 1569 року?
6. Які народи входили до складу Речі Посполитої?
7. Яка війна 1654–1667 років призвела до розподілу українських земель між Московським царством і Річчю Посполитою?
8. Які зміни відбулися у Московському царстві під час правління Петра I? (назвіть хоча б одну)
9. Яка подія 1721 року змінила статус Московського царства?

Це питання дозволяють перевірити знання про Романових, пригадати історію Речі Посполитої та підвести до теми Російської імперії.

📄 📌 🗨 📎 🔄 📄

створи бліц-питання для учнів 8 класу (13–14 років, рівень знань низький), згенеруй такі питання, щоб одночасно перевірити знання з теми "Московське царство. Правління династії Романових" згадати попередню історію речі посполитої (XVI ст.) і зробити введення до нової теми (друга половина XVII - XVIII ст.). кількість питань: 9

Рис. 1. Запит учителя та 9 питань бліц-опитування

Фальшиве есе

Суть вправи «фальшиве есе» полягає у тому, що чат-бот генерує текст на тему, що задав користувач, з помилками. Мета завдання полягає у тому, щоб учні віднайшли ці помилки і проаналізували. Додатково це розвиватиме у дітей критичне мислення до згенерованого матеріалу та вказуватиме на те, що ШІ не завжди правильно генерує відповідний контент. Це есе можна згенерувати як до уроку, так і під час уроку, що у свою чергу додає певного елемента несподіванки і може активізувати увагу учнів до поставленого завдання.

Промт:

Згенеруй невелике есе на тему [тема попереднього уроку]. Додай туди декілька неточностей та помилок, щоб учні [клас] могли їх віднайти. Обсяг есе від [мінімальне число речень] до [максимальне число речень]. [Додаткові параметри, що відповідають потребам вчителя].

Результат (актуалізація з теми «Політика умиротворення в Європі», всесвітня історія, 10 клас):

Чим я можу вам допомогти?

привіт, згенеруй, будь ласка, невелике есе на тему "політика умиротворення у 1930-х рр.". Додай туди декілька неточностей та помилок, щоб учні 10 класу могли їх віднайти. Їх має 4 на 10 речень.

Політика умиротворення у 1930-х роках

Політика умиротворення, яку проводили провідні європейські держави, як-от Франція та СРСР, стала відповіддю на агресивні дії Німеччини, що прагнула переглянути підсумки Першої світової війни. У 1933 році, після того як Адольф Гітлер прийшов до влади, він почав значне переозброєння Німеччини, порушуючи Версальський договір, який забороняв Німеччині мати військо понад 100 тисяч осіб. Спочатку Франція та Британія прийняли рішення не втручатися, навіть коли Німеччина приєднала до себе територію Австрії у 1935 році, спираючись на прагнення народів до об'єднання.

Кульмінацією політики умиротворення став Мюнхенський договір 1938 року, коли британський прем'єр-міністр Невілл Чемберлен підписав угоду, яка дозволила Німеччині анексувати Судетську область Чехословаччини. Чемберлен був переконаний, що таким чином забезпечить мир у Європі на довгі роки. Проте, насправді, Мюнхенський договір став лише першим кроком до розширення Третього Рейху та поступово призвів до початку Другої світової війни. У результаті, коли Гітлер вторгся у Польщу в 1939 році, Франція та Британія все ще сподівалися уникнути повномасштабного конфлікту, проте війна розпочалася.

Рис. 2. Запит учителя, есе та помилки до вправи «Фальшиве есе»

5 простих запитань

Наступною цікавою вправою, що може актуалізувати опорні знання є вправа «5 простих запитань». Завдання полягає у тому, щоб відповісти на питання, які згенерував чат-бот згідно з запитом. Щоб вправа не виглядала банальною або занадто простою, останнє питання має бути або мотивацією до уроку (тобто проблемне запитання), або таким, яке змушує задуматись, поміркувати і проявити креатив.

Промт:

Згенеруй 5 запитань для учнів [клас, вікові обмеження, рівень складності] з історії на тему [назва попередньої теми та складові підрозділи уроку]. Згенеруй спочатку 4 простих питання і 1 проблемне питання, яке стосується теми попереднього уроку, але має створити проблему перед вивченням теми [назва поточного уроку та його складові підрозділи].

Результат (актуалізація з теми «Політика умиротворення в Європі», всесвітня історія, 10 клас):

Пам'ять оновлено

згенеруй, будь ласка, 5 запитань для учнів 10 класу (15-16 років) з всесвітньої історії на тему: "Політика умиротворення у Європі" (ця тема у школі включає такі підрозділи як Задоволення територіальних претензій Німеччини: «аншлюс» Австрії та Мюнхенська угода. Антикомінтернівський пакт.). Згенеруй спочатку 4 простих питання і 1 проблемне питання, яке стосується уроку "Політика умиротворення у Європі", але має створити проблему перед вивчення теми "Переддень війни" (цей урок включає такі підрозділи як: Англо-франко-радянські/советські переговори 1939 р. Радянсько/советсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова-Ріббентропа) та його наслідки для світу.)

Ось запитання на тему "Політика умиротворення у Європі":

1. Що означає термін "аншлюс" і коли відбулося приєднання Австрії до Німеччини?
2. Які країни підписали Мюнхенську угоду, і які території ця угода передавала Німеччині?
3. Яку позицію зайняла Велика Британія щодо територіальних претензій Німеччини у 1930-х роках?
4. Що таке Антикомінтернівський пакт, і які країни увійшли до цього союзу?
5. Проблемне питання: Чи могла політика умиротворення запобігти війні, якщо Англія і Франція були б готові піти на союз із СРСР ще до Мюнхенської угоди? Як це могло вплинути на подальші переговори 1939 року?

Рис. 3. Згенерована вправа «5 простих запитань»

Історична математика

Вправа «історична математика» дозволить не лише актуалізувати знання учнів, але й покращити математичну компетентність дітей. Суть вправи полягає у тому, розв'язати приклад, числа якого стосуються попереднього уроку. У результаті має вийти число, пов'язане або з ключовою датою наступного уроку, або з датою у календарі тощо. Чат-бот виступає гарним помічником у складанні такого прикладу, адже вчителю достатньо обрати дати і цифри, ШІ це упорядкує у грамотний вираз. При формуванні промту радимо використовувати формат «Аргументуй» від чат-боту, тоді згенерована відповідь буде більш точною, але час генерації буде довшим.

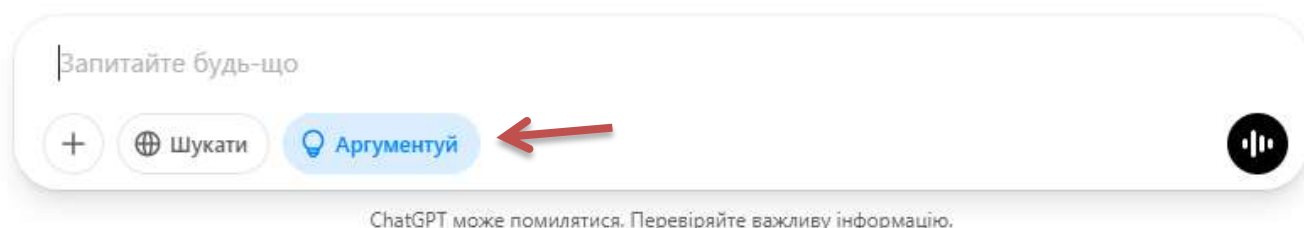

Рис. 4. Режим «Аргументуй» у чат-боті

Промт:

Використовуючи цифри [ряд чисел] зроби простий арифметичний вираз, щоб в результаті вийшло число [результат приклад]. [Додаткові умови: відсутність чи присутність дробових виразів, піднесення до степеня, добування кореня тощо].

Результат (актуалізація з теми «Гетьманування Івана Виговського», історія України, 8 клас): для демонстрації вправи були обрані наступні цифри: 1658 (сума цифр 20; укладення Гадяцької угоди), 17 (століття, яке вивчається), 1657 (сума цифр 19; дата початку правління гетьмана Виговського), 7 (кількість літер у прізвищі автора Гадяцького договору - Немирич), 2 (кількість лідерів антигетьманського повстання; М. Пушкар та Я. Барабаш), 2 (кількість років правління гетьмана; 1657-1659 рр.), 3 (кількість держав у складі Речі Посполитої після Гадяцького договору), 3 (кількість воєводств у Великому князівстві Руському), 26 (дата проведення уроку). При формуванні промту радимо уникати великих чисел і не просити

Покрокове обчислення:

1. $20 - 17 = 3$

2. $3 \times 19 = 57$

3. $57 - 7 = 50$

4. $50 + 2 = 52$

5. $52 \div 2 = 26$

6. $26 \times 3 = 78$

7. $78 \div 3 = 26$

Таким чином, кінцевий результат – 26.

чат-бот формувати питання. Це лише дасть більше завдань, у яких ШІ заплутається і згенерує некоректну відповідь.

Рис. 5. Результат прикладу для вправи «Історична математика»

ChatGPT на етапі викладу основного матеріалу

Виклад матеріалу – це основна частина уроку, що часто включає широкі підтеми. Тож доцільно було б вчителеві використовувати чат-бот як під час підготовки до уроку, так і під час самого уроку. Адже ChatGPT має широкий обсяг можливостей, який дозволяє зробити урок інтерактивним та унікальним.

Генерація зображень

В оновленні чат-боту ChatGPT від жовтня 2023 р. додано функціонал генерації унікальних зображень за запитом користувача. Доступно як безкоштовний доступ, так і преміум до цього інструменту. Вчитель може використовувати ці світлини для візуалізації історичних процесів, про які розповідає вчитель.

Промт:

Згенеруй зображення [детальний опис зображення, яке ви бажаєте згенерувати].

В оновленій версії чат-боту від березня 2025 р. достатньо лише обрати режим генерації зображень, що зображено на рис. 6.

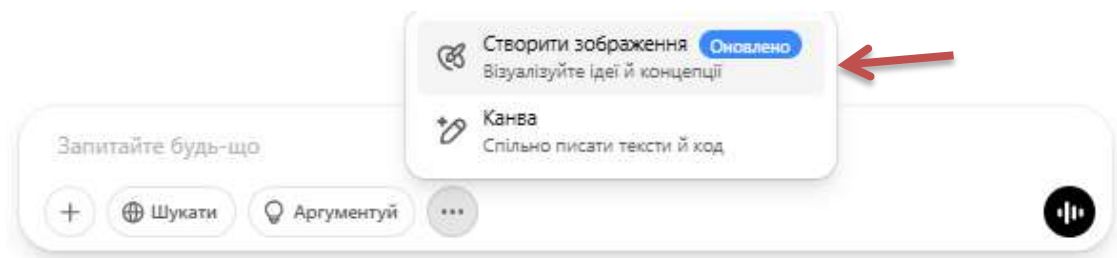

Рис. 6. Режим створення зображень у чат-боті

Результат (виклад матеріалу з теми «Переддень Другої світової війни», всесвітня історія, 10 клас; «Гетьманування Івана Виговського», історія України, 8 клас; «Заселення і розвиток Італії у I тис. до н. е.», досліджуємо історію і суспільство, 6 клас)

На рис. 7 зображено світлину, що створив ChatGPT на запит про англо-франко-совєтські переговори 1939 р. І одразу можна помітити декілька історичних неточностей, зокрема, прапор сучасної рф, замість стягу ССРСР.

Це зображення є історично неправильним. Але світлину не варто ігнорувати, адже вона слугуватиме гарним прикладом демонстрації неточностей чат-боту, що можна буде використати у вправах на узагальнення та систематизацію.

згенеруй зображення англо-франко-радянських переговорів 1939 р.

Ось зображення англо-франко-радянських переговорів 1939 року.

🔊 🖼️ 📄 🗑️

Рис. 7. Створене зображення англо-франко-советських переговорів 1939 р.

До того ж, створення зображень обмежено створенням справжніх історичних діячів. Чат-бот або відмовляється генерувати конкретні події з участю історичних постатей (рис. 8.), або генерує узагальнений його світлини (рис. 9.).

згенеруй зображення підписання пакту молотова-ріббентрова 23 серпня 1939 р. між радянським союзом та третім рейхом

На жаль, я не можу згенерувати зображення підписання пакту Молотова-Ріббентрова через обмеження контентної політики. Можу допомогти з іншими історичними запитами або створити ілюстрацію на іншу тему, якщо вам це цікаво.

🔊 🖼️ 📄 🗑️ ↻

Рис. 8. Відповідь чат-бота на генерацію зображення за участі історичних діячів

Створити зображення як гетьман (ван зисовський) виграв битву під козаками

Зображення створено

🔊 🖼️ 📄 🗑️

Рис. 9. Узагальнений образ гетьмана І. Виговського у битві під

Проте генерація зображень може слугувати гарним інструментом демонстрації легенд, міфів, історичних переказів, що актуально використовувати на уроках історії у 5-6 класах. Наприклад, у 6 класі на уроці про заснування міста

Рима можна запропонувати дітям ознайомитись із текстом легенди, а чат-бот – візуалізуватиме прочитане. Додатково можна запропонувати вправу на розпізнавання елементів легенди, що створив чат-бот.

Рис. 10. Згенеровані епізоди легенди про заснування Рима

Загалом, використання інструменту генерації зображень є доволі широким, адже воно актуальне на всіх етапах уроку. Головне, щоб зображення були коректними і відповідали вашому запиту.

Створення таблиць

Додаткова зручна можливість використовувати чат-бот ChatGPT – це створення узагальнювальних матеріалів після викладу матеріалу, наприклад, таблиць. Завершуючи виклад основного матеріалу, вчитель може використати таблицю, створену ШІ для узагальнення його оповіді. Або ж навпаки використовувати таблицю під час вивчення нового матеріалу.

Промт:

Створи узагальнену інформаційну таблицю на тему уроку [тема уроку із підтемами]. Таблиця має містити наступні складові: [кількість стовпців та рядків], [назви стовпців та рядків], [форма тексту: структурована, описова].

створи узагальнювальну інформаційну таблицю на тему уроку "Переддень війни" (підтеми уроку: Англо-франко-радянські/советські переговори 1939 р. Радянсько/советсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова-Ріббентропа) та його наслідки для світу)

Тема	Ключові події/факти	Основні причини/умови	Наслідки
Англо-франко-радянські переговори (1939)	- Тривали з квітня по серпень 1939 р. - Великобританія, Франція та СРСР намагалися домовитися про спільну оборону проти агресії з боку нацистської Німеччини	- Побоювання загрози з боку нацистської Німеччини - Намір створити коаліцію для стримування Гітлера - Взаємна недовіра між сторонами переговорів	- Невдача в досягненні спільного договору - СРСР залишився в пошуках альтернативних союзників, що підштовхнуло його до угоди з Німеччиною
Пакт Молотова-Ріббентропа (серпень 1939)	- Підписаний 23 серпня 1939 р. - Пакт про ненапад між Німеччиною та СРСР - Мав таємний протокол, що поділяв сфери впливу в Східній Європі	- Взаємні інтереси СРСР та Німеччини у зміцненні позицій в Європі - Бажання СРСР відкласти ймовірність війни з Німеччиною	- Початок розподілу територій у Східній Європі, зокрема Польщі - Гарантія для Гітлера розпочати війну з Польщею (1 вересня 1939 р.) - Початок Другої світової війни
Наслідки для світу	- Вторгнення Німеччини в Польщу (вересень 1939 р.) - Початок Другої світової війни - Захоплення СРСР балтійських країн та частин Фінляндії	- Відсутність об'єднаного західного фронту проти Гітлера - Спроби СРСР захистити свої кордони і сфери впливу	- Швидке поширення військових дій у Європі - Масштабні втрати і загострення міжнародних відносин - Підірвав довіру між країнами, які пізніше стануть союзниками у боротьбі з нацизмом

Рис. 11. Запит та згенерована чат-ботом

Результат (виклад матеріалу з теми «Переддень Другої світової війни»,
всесвітня історія, 10 клас)

Таблиця на рис. 11 є дійсно інформативно вичерпаною. Тож цілком може бути використана як дидактичний чи роздавальний матеріал для роботи з учнями. Проте чат-бот буквально сприймає запити, тож маємо підрозділи як у стовпці таблиці, так і в рядку, що в свою чергу може дезорієнтувати школяра. Оцінюючи факти, що створені чат-ботом, то вони відповідають історичній дійсності. Проте кожен факт треба перевіряти і не вірити сліпо тому, що написав чат-бот.

Історичні вислови

Найкраще чат-бот вміє працювати з творчими завданнями. Під час викладу нового матеріалу вчитель може запропонувати чат-боту побути історичним діячем і згенерувати вигадану цитату того чи іншого політичного лідера. Хоч і в епоху відкритого Інтернету вчитель має доступ до більшості документів, мемуарів чи висловів, проте для навчальної мети не завжди можна знайти влучний вислів, який би унаочнив історичний портрет діяча. Мета такої практики є максимально «оживити» історичні події та закріпити в учнів уявлення про історичних діячів.

Промт:

Уяви себе [ім'я історичного діяча] у [хронологічні межі] і від його імені згенеруй тезу або думку [наміри історичного діяча, опис його діяльності] з наочними прикладами. Обсяг тексту: [кількість речень].

Результат (виклад матеріалу з теми «США в другій половині XIX – на
початку XX ст.», всесвітня історія, 9 клас)

Уяви себе президентом США Теодором Рузвельтом у роки російсько-японської війни 1904-1905 рр. і від його імені згенеруй думку, як на прикладі цієї війни використовується принцип "великої палиці" з наочними прикладами.

(Від імені Теодора Рузвельта)

Як президент Сполучених Штатів Америки, я завжди вірив у мудрість африканського прислів'я, що стало основою моєї зовнішньої політики: «Говори м'яко і тримай в руках велику палицю — і досягнеш успіху». Російсько-японська війна 1904–1905 року стала яскравою ілюстрацією того, як цей принцип можна реалізувати на міжнародній арені без необхідності вдаватися до прямої сили.

По-перше, Сполучені Штати не втручалися у війну безпосередньо. Ми говорили м'яко — виступали за мир, за стабільність у Тихоокеанському регіоні, за збереження балансу сил у Східній Азії. Але водночас я показав усім зацікавленим сторонам, що в нас є «велика палиця» — вплив, дипломатична вага, флот, а головне — здатність стати посередником, якого поважають обидві сторони.

Коли я ініціював мирні переговори між Росією та Японією в Портсмуті (штат Нью-Гемпшир), це був приклад тієї самої «великої палиці». Японія знала, що за спиною США стоїть потужна Тихоокеанська ескадра, яка може швидко втрутитися, якщо конфлікт загрожуватиме нашим інтересам у регіоні. Росія теж розуміла, що хоч ми не європейська держава, але маємо серйозний вплив на баланс сил у Східній Азії — і нехтувати нашими пропозиціями означає ризикувати ще більшим дипломатичним і, можливо, економічним тиском.

Моя стратегія принесла успіх: обидві сторони сіли за стіл переговорів, і ми досягли Портсмутського миру, за що я отримав Нобелівську премію миру — першим з американців. І це був не триумф сили, а триумф спокійної рішучості, підкріпленої авторитетом і потенціалом впливу.

Ось так працює принцип великої палиці: не потрібно кричати чи погрожувати — достатньо, щоб усі знали, що ти можеш діяти, якщо доведеться.

Рис. 12. Запит і створений чат-ботом вигаданий вислів Теодора Рузвельта щодо використання принципу «великої палиці» на прикладі російсько-японської війни 1904-1905 рр.

Бачимо, що вигадана цитата Теодора Рузвельта на рис. 12 є доволі емоційною, розлогою і максимально розкриває дію принципу «великої палиці». До того ж, згідно з нашим запитом, чат-бот використав тло російсько-японської війни 1904-1905 рр. Основні тези ШІ виділив жирним. Проте варто зауважити дрібну неточність: навряд чи африканці користувались висловом про «велику палицю». Вчителю не варто бездумно довіряти згенерованому тексту, а використовувати критичне мислення і редагувати його, якщо він не відповідає запиту. Додатково до «вислову» Теодора Рузвельта можна поставити питання учням щодо пояснення того, що «сказав» президент США. Школярам важливо наголошувати, що цитата є вигаданою і не має історичного підтвердження. Таким чином, можна унаочнювати історичні процеси, а не слухати сухий матеріал.

Історичний вислів можна розширити до *історичного діалогу*. Діалог між діями теж надає можливість узагальнити матеріал, розширити кругозір учня і зробити виклад матеріалу небанальним. Такі діалоги чи цитати є доречними за відсутності доступу вчителя до архівних матеріалів. У цьому

випадку ШІ допомагає створити прості документи, записи, висловлювання, хоч і вигадані, але з подальшим використанням у навчальних цілях.

Промт особливо не змінює свою структуру. Лише задача з «уяви себе» змінюється на «створи діалог».

Результат (виклад матеріалу з теми «Переддень Другої світової війни», всесвітня історія, 10 клас):

створи діалог між В'ячеславом Молотовим та Йоахімом фон Ріббентропом, які від імені СРСР та Німеччини підписують пакт про ненапад від 23 серпня 1939. надай діалогу живої мови та історичних обставин

Дія відбувається в Москві, у ніч на 23 серпня 1939 року. Кабінет освітлено м'яким світлом, а атмосфера напружена, попри дипломатичні усмішки. В'ячеслав Молотов, народний комісар закордонних справ СРСР, та Йоахім фон Ріббентроп, міністр закордонних справ Німеччини, сидять навпроти один одного, обговорюючи остаточні деталі пакту.

Молотов:

(Злегка усміхаючись, але з відтінком скепсису)

Пане Ріббентроп, сьогодні наші країни, які ще зовсім недавно стояли по різні боки барикад, на порозі історичної угоди. Сподіваюся, що цей договір слугуватиме стабільності у Європі, як і передбачалося.

Ріббентроп:

(Серйозно, уважно стежачи за реакцією Молотова)

Абсолютно, пане Молотов. Третій Рейх повністю поділяє ваші прагнення. Наш фюрер глибоко переконаний, що мир між нашими державами є необхідною умовою для майбутнього Європи. І, зрештою, це надасть і вашим, і нашим народам можливість уникнути зайвих конфліктів.

Молотов:

(Кивнувши)

Зрозуміло. Але зазначу, що ми цінуємо цей договір як захист від усіх непередбачуваних змін у міжнародній ситуації. Погодьтеся, нинішня нестабільність на заході Європи потребує рішучих дій. Чи все ж Німеччина розглядає можливість подальших дій у Польщі?

Ріббентроп:

(Обережно)

Польське питання є справді складним. У Берліні сподіваються, що наші позиції у цій справі будуть зрозумілими. Пакт, який ми підпишемо сьогодні, гарантує, що обидві наші країни не втручатимуться в інтереси одна одної на територіях, які ми узгодимо... Як ви й просили.

Молотов:

(Усміхається)

А ви, бачу, пам'ятаєте про наші домовленості. Що ж, важливо, щоб усі деталі, включно з секретним протоколом, були чітко прописані. Щоб наші союзники на заході Європи не мали жодних підозр... у найближчий час.

Ріббентроп:

(Схиляє голову)

Звісно. Фюрер повністю довіряє СРСР і переконаний у надійності нашого пакту. Тож нехай майбутні кордони на схід від Німеччини також не викликають жодних сумнівів.

Молотов:

(Киває, підписуючи документ)

На цьому ми й зупинимось, пане Ріббентроп. Радянський Союз вітає цю угоду. Нехай вона стане запорукою взаємного розуміння між нашими країнами.

Ріббентроп:

(Також підписує документ, щиро посміхаючись)

Безумовно, пане Молотов. Нехай це буде початком нової сторінки в наших відносинах.

Молотов:

(Встає і тисне руку Ріббентропу)

Дай Боже, щоб ця сторінка залишилася чистою.

🗨️ 📄 📌 📎 🔄 📶

Рис. 13. Створений чат-ботом вигаданий діалог між Молотовим та Ріббентропом

Зрозуміло, що наведений діалог на рис. 13 є повною вигадкою, особливо, якщо у вчителя немає доступу до таких документів або через суб'єктивні причини. На жаль, чат-бот не надає вичерпної інформації про пакт Молотова-Ріббентропа, лише один раз згадуючи Польщу, що виокремлена окремим пунктом у документі. Проте використовуючи цей діалог, наприклад, для театралізації цього епізоду, можна досягти навчальної цілі, а саме, переконати учнів у всій серйозності співпраці двох ідеологічно протилежних режимів у серпні 1939 р.

Таким чином, ChatGPT може стати корисним застосунком при формуванні викладу основного матеріалу з боку вчителя. У тих аспектах, які вчитель хоче використати заради досягнення навчальної мети, але не вистачає можливостей, можна і навіть потрібно використовувати цей застосунок, там, де людські зусилля не в змозі бути реалізованими. Проте вчитель і діти не мають повністю покладатись на чат-бот, адже продемонстровані вищі приклади вказують на недоліки використання ChatGPT як інструменту у викладі основного матеріалу, а критично ставитись до інформації, що генерує ШІ.

ChatGPT на етапі закріплення навчального матеріалу

ChatGPT є досить практичним інструментом під час закріплення нового матеріалу, адже дозволяє створити такі вправи, яких досить мало в мережі Інтернет. Важливо розуміти, що чат-бот може скласти вправи як за запитом користувача, так і з тексту викладу основного матеріалу. Це розширює можливості застосування генерувати вправи та завдання і зменшує ймовірність генерації невідповідного матеріалу.

Фейковий документ

На заняттях з історії важливо навчитись розвивати критичне мислення школяра. Тож одним із завдань, яке може створити чат-бот – це вправа «фейковий документ». Дітям пропонується один документ, але у двох екземплярах: один створений чат-ботом і з помилками, інший – оригінал. Завдання дітей полягає у тому, щоб віднайти правильний текст документу і виокремити помилки, яких припустився чат-бот. Таке завдання варто виконувати у парах або у групах.

Промт:

Згенеруй текст [назва документу], але зроби декілька суттєвих помилок.

Результат (виклад матеріалу з теми «Переддень Другої світової війни»,
всесвітня історія, 10 клас):

згенеруй текст положень пакту Молотова-Ріббентропа, але зроби там декілька помилок, щоб він відрізнявся від оригіналу. це завдання розраховано для дітей 10 класу (15-16 років)

1. Секретні статті про розподіл територій
Радянський Союз та Німеччина зобов'язуються підтримувати мирні відносини між собою і уникати будь-яких військових конфліктів. У випадку, якщо одна зі сторін піддається нападу з боку третьої країни, інша сторона зобов'язується надавати повну підтримку для оборони. Обидві сторони домовляються про взаємний поділ впливу на території Східної Європи, включно з Польщею, яка мала залишатися нейтральною.
2. Поділ сфер впливу
Територія Латвії, Литви та Естонії повністю передається під контроль Німеччини, тоді як територія Фінляндії залишається в сфері впливу Радянського Союзу. Польща має бути поділена на дві частини: західна частина переходить до СРСР, а східна – до Німеччини.
3. Визнання суверенітету
Німеччина та Радянський Союз визнають суверенітет одне одного і зобов'язуються не втручатися у внутрішні справи, а також гарантують захист культурних прав етнічних німців на території СРСР і російськомовних громадян на території Німеччини.
4. Політична співпраця
Сторони погоджуються на створення спільного військового штабу для координування будь-яких дій, пов'язаних із безпекою в Європі. Німеччина зобов'язується не підтримувати жодні антирадянські рухи в країнах, що межують із Радянським Союзом, а СРСР – не підтримувати антифашистські організації в Європі.

Бачимо, що чат-бот допустився декількох помилок майжу у кожному пункті: в оригіналі документу нічого не говориться про нейтралітет Польщі, неправильно розподілені т. зв. сфери впливу між ССРСР та Третім Райхом і нічого не згадано про Буковину. Загалом, вправа на створення помилок зменшить можливість чат-боту генерувати неправильні твердження, адже вони сприйматимуться як помилки застосунку.

Тестовий формат завдань

Чат-бот вміло генерує завдання на перевірку знань різних типів: тести (рис. 16), встановлення відповідностей (рис. 17), встановлення хронологічної послідовності (рис. 18), завдання множинного вибору (рис. 19) тощо. Загалом, ШІ найбільш якісно генерує такий тип завдань. Але радимо під час формування тестів прикріпляти до чат-боту текстовий документ, на який спиратиметься ШІ при генерації завдань. Це зменшить ймовірність створення некоректного запитання.

Промт:

Згенеруй тести на тему уроку [тема уроку або уроків] для учнів [номер класу, вік, рівень складності тесту]. Тест має містити [кількість запитань] [тип тесту або тестів]. Завдання формулюй згідно з текстом документа.

Результат (закріплення та узагальнення знань з теми «Японія в другій половині XIX – на початку XX ст.», всесвітня історія, 9 клас):

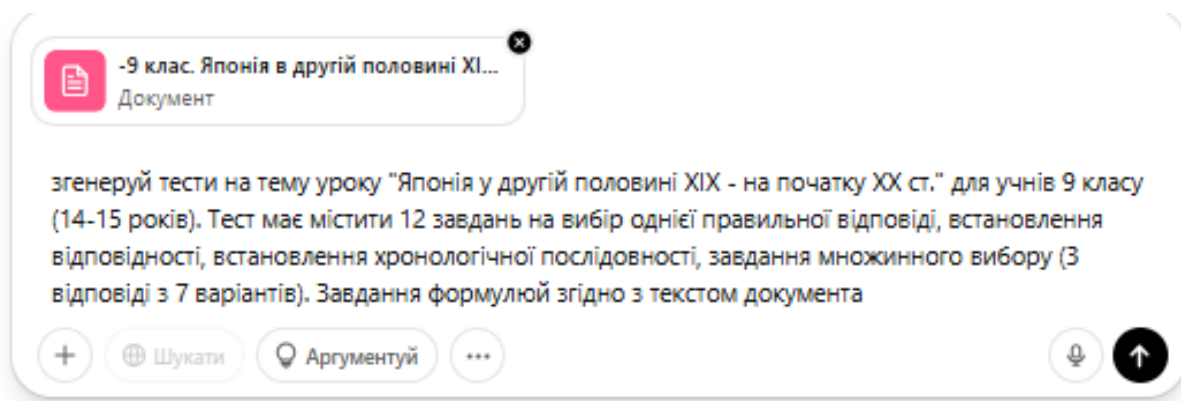

Рис. 15. Запит до чат-боту згенерувати тести

1. Що стало причиною відкриття Японії у 1854 році?
А) Повстання самураїв
Б) Війна з Китаєм
В) Тиск з боку американського флоту
Г) Прийняття нової Конституції
2. Хто очолив повстання проти сьогунату у 1868 році?
А) Імператор Хірохіто
Б) Імператор Муцухіто
В) Токугава Іеміцу
Г) Генерал Того
3. Яке твердження найточніше характеризує Конституцію Японії 1889 року?
А) Японія стала демократичною республікою
Б) Імператор утратив владу
В) Японія стала парламентською монархією
Г) Імператор залишився головною політичною фігурою
4. Який регіон Японія отримала за Портсмутським миром 1905 року?
А) Маньчжурію повністю
Б) Всі Курильські острови
В) Південний Сахалін
Г) Ляодунський півострів

Рис. 16. Тести, згенеровані чат-ботом

2. Завдання на встановлення відповідності

5. Установіть відповідність між реформою доби Мейдзі та її характеристикою:

1. Військова реформа
2. Освітня реформа
3. Аграрна реформа
4. Фінансова реформа

- А) Створення армії за пруським зразком
- Б) Упровадження єдиної грошової одиниці — єни
- В) Побудова системи навчання за європейським зразком
- Г) Запровадження приватної власності на землю

Варіанти відповіді:

1 — __, 2 — __, 3 — __, 4 — __

Рис. 17. Вправа на встановлення відповідності

3. Завдання на встановлення хронологічної послідовності

6. Установіть правильну послідовність подій:

- А) Проголошення Конституції Японії
- Б) Японо-китайська війна
- В) Початок доби Мейдзі
- Г) Російсько-японська війна

Варіанти відповіді (номер порядку):

__ → __ → __ → __

Рис. 18. Вправа на встановлення хронологічної послідовності

4. Завдання з множинним вибором (оберіть 3 правильні відповіді з 7)

7. Оберіть ТРИ правильні твердження, що характеризують добу Мейдзі:

- А) Японія перетворилась на колоніальну державу
- Б) Створено загальнообов'язкову військову службу
- В) Було встановлено повну рівність усіх станів
- Г) Введено єдину грошову одиницю – єну
- Д) Виник двопалатний парламент
- Е) Імператор утратив реальну владу
- Ж) Освітня система була створена за китайським зразком

Рис. 19. Вправа на множинний вибір

Помилкове зображення

Використання інструменту генерації зображень доречне і на етапі узагальнення і закріплення знань. Суть вправи полягає у віднайденні помилок, які зобразив чат-бот.

Промт:

Згенеруй зображення [назва зображення], але зроби декілька історичних неточностей.

Для генерації вправи радимо давати ШІ зразок і прикріпляти його до стрічки запиту

Результат (закріплення та узагальнення матеріалу з уроку «Культура Русі-України в другій XI - першій половині XIII ст.», історія України, 7 клас):

згенеруй картинку, яка дуже схожа на цю, що тобі скинув, тільки зроби декілька помилок.

Рис. 20. Запит та згенероване неправильне зображення Михайлівського Золотоверхого

Творче завдання

На нашу думку, чат-бот найкраще генерує креативні та творчі завдання, наприклад, теми есе чи творів. На уроках історії есе допомагають розвинути творчі навички, гнучкість думок, навички прогнозу тих чи інших історичних подій, встановлення причинно-наслідкових зв'язків. Творче завдання рекомендовано давати на практичних заняттях чи на домашнє виконання.

Промт:

Згенеруй креативні теми для написання есе з всесвітньої історії учнями [клас та вік] після вивчення уроку [тема уроку].

Результат (виклад матеріалу з теми «Переддень Другої світової війни», всесвітня історія, 10 клас):

згенеруй три креативні теми для написання есе з всесвітньої історії учнями 10 класу (15-16 років) після вивчення уроку "Переддень війни" "Англо-франко-радянські/советські переговори 1939 р. Радянсько/советсько-німецький пакт про ненапад (пакт Молотова-Ріббентропа) та його наслідки для світу)

Ось три креативні теми для написання есе з всесвітньої історії на основі теми "Переддень війни":

1. "Англо-франко-радянські переговори 1939 року: Чи був шанс уникнути світової війни?"
Учні можуть дослідити, чи існував реальний шанс досягнення союзу між Великобританією, Францією та СРСР, які фактори цьому заважали та чи могли ці переговори стати запобіжником глобального конфлікту. Вони можуть розглянути як особисті мотиви держав, так і тогочасну міжнародну політику.
2. "Пакт Молотова-Ріббентропа: Дипломатична перемога чи моральна катастрофа?"
Есе пропонує учням замислитися над питанням, чи був радянсько-німецький пакт блискучим дипломатичним кроком СРСР для забезпечення власної безпеки, або ж аморальним компромісом, який підштовхнув Європу до війни. Це спонукає їх до аналізу наслідків пакту та етичної сторони політичних рішень.
3. "Як пакт Молотова-Ріббентропа змінив карту світу та долі народів: погляд з різних сторін"
У цьому есе учні можуть описати, як угода між СРСР і Німеччиною змінила геополітичний ландшафт Європи. Вони можуть оцінити її вплив на різні країни та народи, в тому числі Польщу, країни Балтії та Східну Європу загалом, та обговорити, як ця подія стала каталізатором змін у світовій політиці.

Рис. 21. Теми есе, згенеровані чат-ботом

Теми есе є доволі креативними та цікавими, що можуть активізувати увагу учнів до тої чи іншої суспільно важливої історичної теми (рис. 20). Додаткові пояснення чат-боту дозволяють деталізувати тему, якщо вона може бути незрозумілою для дитини.

Таким чином, чат-бот ChatGPT може стати важливим допоміжним інструментом у роботі вчителя історії. Його можливості генерувати текст, зображення, завдання майже будь-якого типу, залежно від запиту користувача, можуть цілком повністю інтегрувати цей застосунок на уроки історії, розвинути в дітей навички роботи з чат-ботом, критичне мислення, покращити навички роботи з новітніми технологіями.

Проте важливо розуміти, що застосунок не є панацеєю вчителя у всіх уроках, адже на наведених вище прикладах ми прослідкували, що чат-бот генерує неточні відомості, зображення, створює неорганічне розподіл тексту, що заважає його сприйманню. Для вчителя-історика важливе розуміння ChatGPT як додаткового інструментарію у генерації ідей, вправ, завдань чи тем уроків. Але аж ніяк основний та незамінний інструмент. Критичний аналіз згенерованого тексту – це теж додаткова робота, яка лише покращить якість проведеного уроку на усіх його етапах: актуалізації знань, викладу матеріалу, узагальнення та систематизації знань і домашнього завдання.

Навички і приклади, що демонструє вчитель сприятиме якісному і сучасному навчальному середовищу на уроці історії. Така інтеграція чат-боту в освіту наводитиме школярам приклади грамотного і правильного використання застосунку у роботі. Учні розвиватимуть значення чат-боту не як безмежного джерела готових (але не завжди якісних) домашніх завдань, а як якісного ШІ-застосунку для подальшої їхньої роботи.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Башлай В., Руднік Д. Нові можливості використання штучного інтелекту на прикладі ChatGPT як інструменту для навчання і викладання. Психолого-педагогічні проблеми вищої і середньої освіти в умовах сучасних викликів: теорія і практика: матеріали VII міжнар. наук.-практ. конф., м. Харків, 16-18. бер. 2023 р. Харків, 2023. С. 420-422.
2. Використання штучного інтелекту в освіті. / І. Візнюк та ін. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : збірник наукових праць. Вінниця: ТОВ «Друк плюс», 2021. Вип. 59. С. 14-22.
3. Казаков Г., Точиліна І. Використання ChatGPT у викладанні історії в закладах середньої освіти: погляд вчителя. Гуманітарні студії: історія та педагогіка. 2024. Т. 1, № 1. С. 42-51.
4. Марков А. ChatGPT в освіті: проблеми, перспективи та шляхи їх вирішення. Особистісно-професійна підготовка фахівців у контексті інтеграції України в європейській освітній простір: матеріали всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (м. Вінниця, 2-3 листопада 2023 р.). Частина 2. Вінниця: «Твори», 2023. С. 12-18.
5. Марков А., Опушко Н. Штучний інтелект та проблема академічної доброчесності. Education via Distance Learning and other Pedagogical Challenges: Proceedings of the 2nd International Scientific and Practical Internet Conference, September 21-22, 2023. Дніпро, 2023. С. 146-149.
6. Aktay S., Gök S., Uzunoğlu D. ChatGPT in Education. Türk Akademik Yayınlar Dergisi (TAY Journal). 2023. Vol. 7, no. 2. P. 378-406.
7. Fitria T. Artificial Intelligence (AI) in education: using AI tools for teaching and learning process. Prosiding Seminar Nasional & Call for Paper STIE AAS. Vol. 4, no. 1. 2021. P. 134-147.
8. Roose K. Don't Ban ChatGPT in Schools. Teach With It. The New Your Times:
веб-сайт. URL:

<https://www.nytimes.com/2023/01/12/technology/chatgpt-schools-teachers.html>